

**МОНІТОРИНГ
ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ
«СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ» В НТУ «ХПІ»
ЗА ОСІННІЙ СЕМЕСТР 2023-2024 н.р.**

Законом України «Про вищу освіту» передбачається у межах системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності Університету та якості вищої освіти здійснювати моніторинг оцінки якості навчання та періодичний перегляд освітніх програм.

В грудні 2023 року на кафедрі Соціології і публічного управління в НТУ «ХПІ» шляхом анкетування проводився моніторинг якості організації навчання. Учасниками анкетування були студенти-бакалаври, які навчаються за освітньо-професійною програмою: «Соціологія управління». В опитуванні взяли участь 23 студенти різних курсів та форм навчання.

Анкета «Оцінювання освітньої програми здобувачами вищої освіти» включала 41 запитання. Анкетування було анонімне.

Оцінки здобувачів відображають їх думки щодо якості навчання в Університеті. Так, відповідаючи на питанням анкети: «Якою мірою Ви ознайомлені з...», всі опитані мали можливість оцінити ступінь своєї ознайомленості з такими показниками як:

- *ОП, за якою ви навчаєтесь;*
- *порядку та критеріїв оцінювання за кожною дисципліною, практикою;*
- *інформацією про кар'єри випускників за Вашою ОП, спеціальністю;*
- *інформацією щодо цілей, змісту, очікуваних результатів навчання;*
- *процедурою оскарження результатів контрольних заходів;*
- *процедурою повторного проходження контрольних заходів;*
- *політикою, стандартами і процедурами дотримання академічної доброчесності;*
- *процедурою вирішення конфліктних ситуацій.*

Узагальнені результати опитування представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Рівень інформованості студентів щодо процедури навчання за обраною ОП

Типи необхідних знань під час навчання	Рівень інформованості		
	не маю ніякої інформації	маю загальне уявлення	ознайомлений повною мірою
<i>ОП, за якою Ви навчаєтесь?</i>	0 осіб (0%)	9 осіб (39 %)	14 осіб (61)
<i>інформацією про кар'єри випускників за Вашою ОП, спеціальністю?</i>	0 осіб (0%)	9 осіб (39 %)	14 осіб (61)
<i>робочими програмами кожної дисципліни, практики, курсової роботи, які Ви вивчали?</i>	0 осіб (0%)	8 осіб (35%)	15 осіб (65 %)
<i>інформацією щодо цілей, змісту, очікуваних результатів навчання,</i>	0 осіб (0%)	8 осіб (35%)	15 осіб (65 %)
<i>процедурою оскарження результатів контрольних заходів?</i>	0 осіб (0%)	6 осіб (26 %)	17 осіб (74%)
<i>процедурою повторного проходження контрольних заходів?</i>	0 осіб (0%)	6 осіб (26 %)	17 осіб (74%)
<i>політикою, стандартами і процедурами дотримання академічної доброчесності?</i>	0 осіб (0%)	7 осіб (30 %)	16 осіб (70 %)
<i>процедурою вирішення конфліктних ситуацій?</i>	0 осіб (0%)	7 осіб (30 %)	16 осіб (70 %)

Можемо бачити, що всі студенти в тому або іншому ступені ознайомлені з основними положеннями освітньо-професійної програми, за якою навчаються, порядком та критеріями оцінювання за кожною дисципліною. Всі студенти мають уявлення про цілі, зміст, очікувані результати свого навчання, володіють інформацією про кар'єри випускників за своєю спеціальністю. Студенти всіх курсів ознайомлені з політикою, стандартами і процедурами дотримання академічної доброчесності,

процедурою вирішення конфліктних ситуацій, процедурою оскарження результатів контрольних заходів та процедурою повторного проходження контрольних заходів.

Наступне питання пов'язане зі з'ясуванням того, наскільки зрозумілими для студентів є наступні показники:

- *цілі ОП та програмні результати навчання;*
- *форми та методи навчання за ОП;*
- *критерії оцінювання навчальних досягнень.*

Узагальнені результати опитування представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Рівень обізнаності студентів щодо очікуваних результатів, методів навчання та процедур оцінювання за ОП

Характеристики ОП та навчання за нею	Рівень обізнаності			
	повністю зрозумілі	скоріше зрозумілі	скоріше незрозумілі	повністю незрозумілі
<i>цілі ОП та програмні результати навчання?</i>	11 осіб (48 %)	12 осіб (52 %)	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)
<i>форми та методи навчання за ОП?</i>	12 осіб (52 %)	11 осіб (48 %)	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)
<i>критерії оцінювання навчальних досягнень?</i>	14 осіб (61 %)	7 осіб (30 %)	2 особи (9 %)	0 осіб (0%)

Як бачимо, студенти не тільки ознайомлені з основними положеннями ОПП, основними формами, методами навчання й критеріями оцінювання, але вони для абсолютної більшості здобувачів є зрозумілими та прозорими. Варто звернути увагу на те, що для двох студентів *критерії оцінювання навчальних досягнень* є не зовсім зрозумілими.

Для з'ясування рівня забезпечення потреб здобувачів наступними послугами:

- *можливостями або процедурами вибору навчальних дисциплін;*
 - *залученням студентів до реалізації наукових тем кафедр, наукових досліджень викладачів;*
 - *можливостями доступу до міжнародних інформаційних ресурсів та баз даних (з використанням ресурсів бібліотеки НТУ «ХПІ»);*
 - *матеріально-технічного забезпечення навчального процесу;*
 - *безоплатного доступу до інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання,*
- їм пропонувалося оцінити його за 4-бальною шкалою.

Узагальнені результати опитування представлені в табл. 3.

Таблиця 3

Оцінка студентами рівня забезпечення їх потреб під час навчання з боку університету

Потреби студентів	Рівень забезпечення потреби			
	зовсім незабезпечені	переважно не забезпечені	переважно о забезпечені	повністю забезпечені
<i>можливості вибору навчальних дисциплін</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	11 осіб (48 %)	12 осіб (52 %)
<i>залучення студентів до реалізації наукових тем кафедр, наукових досліджень викладачів</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	8 осіб (35%)	15 осіб (65%)
<i>доступ до міжнародних інформаційних ресурсів та баз даних (з використанням ресурсів бібліотеки НТУ «ХПІ»)</i>	0 осіб (0%)	1 особа (4 %)	9 осіб (39 %)	13 осіб (57 %)
<i>матеріально-технічне забезпечення навчального процесу</i>	0 осіб (0%)	1 особа (4 %)	12 осіб (52 %)	10 осіб (44 %)
<i>безоплатний доступ до</i>	0 осіб	1 особа	9 осіб	13 осіб

<i>інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання</i>	(0%)	(4 %)	(39 %)	(57%)
---	------	-------	--------	-------

Оцінка рівня забезпечення студентів компонентами, що дають можливість отримати сучасну, якісну освіту на високому рівні, досить позитивна. Абсолютна більшість здобувачів на досить високому рівні оцінили всі показники забезпечення їх потреб під час навчального процесу. Але, необхідно звернути увагу на наступне: одна особа з опитаних відзначила, що переважно не забезпечений безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, одна особа не задоволена матеріально-технічним забезпеченням навчального процесу, одна особа не задоволена *доступом до міжнародних інформаційних ресурсів та баз даних (з використанням ресурсів бібліотеки НТУ «ХП»)*.

Окремо з'ясовувалося те, на скільки студентів влаштовує наступне:

- *процедура інформування про дисципліни, що пропонуються на вибір;*
- *механізм вибору навчальних дисциплін;*
- *форми та методи викладання на ОП;*
- *кваліфікація та рівень професіоналізму викладачів.*

Узагальнені результати опитування представлені в табл. 4.

Таблиця 4

Рівень задоволеності студентів механізмом вибору навчальних дисциплін та роботою викладачів під час їх викладання

Характеристики навчального процесу	Рівень задоволеності				
	повністю не влаштовує	скоріше не влаштовує	у чомусь влаштовує, у чомусь не влаштовує	скоріше влаштовує	повністю влаштовує
<i>процедура інформування</i>	0 осіб	0 осіб	3 особи	7 осіб	13 осіб

<i>про дисципліни, що пропонуються на вибір?</i>	(0%)	(0%)	(13 %)	(30 %)	(57 %)
<i>механізм вибору навчальних дисциплін?</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	2 особи (9 %)	8 осіб (34 %)	13 осіб (57 %)
<i>форми та методи викладання на ОП?</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	3 особи (13 %)	7 осіб (30 %)	13 осіб (57 %)
<i>кваліфікація та рівень професіоналізму викладачів?</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	1 особа (4 %)	10 осіб (44 %)	12 осіб (52%)

Переважну більшість всіх опитаних студентів (в різному ступені) влаштовує і процедура інформування про дисципліни, що пропонуються на вибір, і механізм вибору навчальних дисциплін з вибіркового переліку, і форми та методи викладання за спеціальністю, і кваліфікація та рівень професіоналізму викладачів. Але є необхідність звернути увагу на те, що: 1) троє здобувачів вагаються щодо процедури інформування про дисципліни, що пропонуються на вибір; 2) двоє здобувачів вагаються щодо механізму вибору навчальних дисциплін; 3) троє здобувачів вагаються щодо форм та методів викладання на ОП; 4) один здобувач вагається щодо кваліфікації та рівня професіоналізму викладачів.

Важливо забезпечити комфортні, рівноправні та толерантні умови для навчання та перебування студентів в нашому Університеті. Вкрай важливо категорично виключити з даного соціального середовища такі негативні явища як будь-яка дискримінація, сексуальні домагання та корупція. Результати опитування здобувачів стосовно оцінки наявності цих явищ в нашому ЗВО можемо бачити в таблиці 5.

Таблиця 5

Оцінка студентами безпечності та толерантності університетського середовища під час навчання за ОП

Негативні явища, які порушують права людини	Наявність цих практик в університеті	
	так	ні

<i>дискримінація</i>	0 осіб (0%)	23 особи (100%)
<i>сексуальні домагання</i>	0 осіб (0%)	23 особи (100%)
<i>корупція</i>	0 осіб (0%)	23 особи (100%)

Необхідно відмітити, що жоден студент не відзначив наявності факту будь-якої дискримінації, сексуальних домагань та корупції.

Наступне питання пов'язано зі з'ясуванням того, наскільки студенти згодні з наступними твердженнями, які окреслюють студентоцентризований підхід у навчанні:

- *викладачі дотримуються принципів академічної свободи та враховують інтереси студентів при викладанні дисциплін;*
- *освітнє середовище задовольняє мої потреби та інтереси;*
- *екзаменатори є об'єктивними та неупередженими;*
- *до освітнього процесу залучені роботодавці, професіонали-практики.*

Узагальнені результати опитування представлені в табл. 6.

Таблиця 6

Оцінка студентами процесу навчання за ОП через призму студентоцентризованого підходу

Характеристики студентоцентризованого навчання	Рівень згоди студентів				
	повністю не згодний	скоріше не згодний	у чомусь так, у чомусь ні	скоріше згодний	повністю згодний
<i>викладачі дотримуються принципів академічної свободи та враховують інтереси студентів при викладанні дисциплін</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	2 особи (9 %)	8 осіб (34 %)	13 осіб (57 %)
<i>освітнє середовище задовольняє мої потреби та інтереси</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	1 особа (4 %)	12 осіб (52 %)	10 осіб (44%)

<i>екзаменатори є об'єктивними та неупередженими</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	2 особи (9 %)	9 осіб (39 %)	12 осіб (52 %)
<i>до освітнього процесу залучені роботодавці, професіонали-практики</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	2 особа (9 %)	11 осіб (47%)	10 осіб (44 %)

Абсолютна більшість студентів в тому або іншому ступені погоджуються з тим, що викладачі дотримуються принципів академічної свободи та враховують інтереси студентів при викладанні дисциплін. Але необхідно звернути увагу на те, що двоє з опитаних не впевнені в цьому.

Один здобувач відзначили, що не впевнений, що освітнє середовище повністю або в значній мірі задовольняє їх потреби та інтереси.

Більшість опитаних підтверджують з різним ступенем впевненості факт того, що під час сесії екзаменатори є абсолютно об'єктивними та неупередженими. Два здобувача вагаються стосовно цієї позиції. Більшість здобувачів висловили впевненість, що до освітнього процесу залучені роботодавці, професіонали-практики. Сумнів щодо правильності даного твердження виникли у двох з опитаних.

Окремо оцінювався рівень забезпеченості різних видів підтримки студентів з боку університету під час навчання. Узагальнені результати опитування з цього питання представлені в табл. 7.

Таблиця 7

Думка студентів щодо рівня забезпечення необхідної їм підтримки з боку університету під час навчання

Види підтримки студентів з боку університету під час навчання	Ступінь забезпечення підтримки				
	зовсім не забезпечено	переважно не забезпечено	у чомусь забезпечено, у чомусь ні	переважно забезпечено	повністю забезпечено
<i>освітня підтримка</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	3 осіб (13 %)	9 осіб (39 %)	11 осіб (48 %)

<i>організаційна підтримка</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	1 особа (4 %)	10 осіб (44%)	12 осіб (52 %)
<i>інформаційна підтримка</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	3 осіб (13 %)	8 осіб (35 %)	12 осіб (52 %)
<i>консультативна підтримка</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	1 особа (4%)	10 осіб (44%)	12 осіб (52%)
<i>соціальна підтримка</i>	0 осіб (0%)	0 осіб (0%)	3 особа (13%)	8 осіб (35%)	12 осіб (52%)

Переважна більшість опитаних здобувачів відзначили високий рівень всіх видів підтримки з боку університету, які вони отримують в процесі навчання. Але необхідно відзначити, що один здобувач не в повній мірі задоволений консультативною та організаційною підтримками, а три здобувача не в повній мірі задоволені освітньою, інформаційною і соціальною підтримками

В сучасних умовах існують різноманітні форми та засоби оперативного донесення інформації між всіма учасниками навчального процесу. В наступних питаннях з'ясовано ті інформаційні канали, що найчастіше використовувалися протягом минулого року та ті канали, які є найзручнішими для студентів. Опитувані мали можливість вибрати необмежену кількість варіантів відповідей. Узагальнені результати опитування з цих питань представлені в табл. 8 та 9.

Таблиця 8

Канали отримання актуальної інформації стосовно організації освітнього процесу

Канал отримання інформації	Кількість осіб, що звертаються до нього
<i>з сайту університету</i>	2 особи (9%)
<i>з сайту інституту</i>	2 особи (9%)
<i>з сайту кафедри</i>	6 осіб (26 %)

<i>від куратора групи на кураторській годині</i>	11 осіб (48 %)
<i>через повідомлення від куратора групи (смс, месенджери, електронна пошта)</i>	22 особи (96%)
<i>від співробітників дирекції</i>	2 особи (9 %)
<i>з соціальних мереж</i>	4 особи (17 %)
<i>від старости групи</i>	13 осіб (56 %)
<i>від студентів університету</i>	4 особи (17%)

Студенти відзначили, що через всі зазначені канали комунікації вони отримують всю необхідну актуальну інформацію. Найпоширенішими такими каналами є: повідомлення від куратора групи (смс, месенджери, електронна пошта) – його відзначили більшість опитаних (96 %); від старости групи – цей канал відзначили 56 % опитаних та від куратора групи на кураторській годині (48%).

Таблиця 9

Канали, які є зручними студентам для отримання актуальної інформації стосовно організації освітнього процесу

<i>Зручний канал отримання інформації</i>	<i>Кількість осіб, що його обирають</i>
<i>сайт університету</i>	1 особа (4%)
<i>сайт інституту</i>	1 особа (4%)
<i>сайт кафедри</i>	3 особи (13%)
<i>повідомлення від куратора групи через смс, месенджери, електронну пошту</i>	22 особи (96 %)
<i>від інших викладачів</i>	5 осіб (22 %)
<i>співробітники дирекції</i>	3 особи (13 %)
<i>соціальні мережі</i>	6 осіб (26 %)
<i>староста групи</i>	13 осіб (56%)

студенти університету	3 особи (13 %)
-----------------------	----------------

Студенти відзначили, що найзручнішими каналами отримання оперативної інформації для них є повідомлення від куратора групи через смс, месенджери, електронну пошту (відзначили 96 %) та староста групи (відзначили 56 %). Досить популярним каналом є також соціальні мережі – його відзначили 26 % респондентів. Таким чином, відзначаємо, що студенти оперативно та в зручному для них форматі отримують всю необхідну інформацію.

Запорукою успішного навчання є, в тому числі, своєчасне інформування студентів щодо:

- *форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень;*

- *цілей, змісту, очікуваних результатів навчання.*

Згідно твердженням всіх опитаних студентів, вони своєчасно, на початку семестру, інформуються щодо форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень та цілей, змісту, очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання за кожною дисципліною, практикою.

Студентам було запропоновано внести пропозиції щодо компонентів, які, з їх точки зору потребують змін в освітній програмі «Соціологія управління».

Студентами були надані наступні пропозиції: «Бажано, щоб на практичних заняттях було б більше різноманітних тренінгів»; «Бажано, щоб було більше прикладів щодо проведення соціологічного дослідження для конкретної фірми чи організації».

І останні питання були безпосередньо пов'язані з проблемою корупції. Розподіл відповідей на питання «Чи стикалися Ви під час останньої сесії з фактами вимагання винагороди з боку викладачів, співробітників кафедри або дирекції за отримання певної оцінки?» представлений в табл. 10.

Таблиця 10

Розподіл відповідей студентів на питання: «Чи стикалися Ви під час останньої сесії з фактами вимагання винагороди з боку викладачів, співробітників кафедри або дирекції за отримання певної оцінки?»

	Так, стикався	Ні, не стикався
<i>Частота випадків вимагання винагороди з боку викладачів, співробітників кафедри або дирекції за отримання певної оцінки</i>	0 осіб (0%)	23 особи (100%)

Всі студенти зазначили, що в навчальному процесі жодного разу не стикалися з вимагання винагороди з боку викладачів, співробітників кафедри або деканату за отримання певної оцінки.

Підводячи підсумки, можемо зробити загальний висновок – матеріальне, інформаційне, правове забезпечення освітньої діяльності за програмою «Соціологія управління», яке надається НТУ «ХПІ», є на достатньо високому рівні та задовольняє більшість опитаних здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти.